

بسم الله الرحمن الرحيم

اصول تنظيم و کنترل بودجه دولتی

مؤلفان :

آتنا فرهادی

مدرس

دانشگاه آزاد اسلامی

دانشگاه سما

علی محمد فرهادی

مدرس

دانشگاه آزاد اسلامی

دانشگاه جامع علمی کاربردی

۱۳۹۷

فرهادی، علی محمد، ۱۳۳۸ -	سرشناسه
اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی	عنوان و نام پدیدآور
پدیدآورندگان علی محمد فرهادی، آتنا فرهادی.	مشخصات نشر
تهران : فرصت جهش، ۱۳۹۷.	مشخصات ظاهری
۱۴۴ ص. : نمودار.	شابک
۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۰۸-۳-۴ : ۲۶۰,۰۰۰ ریال	وضعیت فهرست نویسی
فیفا	یادداشت
کتابنامه .	موضوع
بودجه ریزی -- ایران	موضوع
Budget process -- Iran	موضوع
بودجه -- ایران -- سیاست دولت	موضوع
Budget -- Government policy -- Iran	موضوع
بودجه برنامه ای -- ایران	موضوع
Program budgeting -- Iran	موضوع
سازمان های دولتی -- ایران -- امور مالی	موضوع
Administrative agencies -- Iran -- Finance	موضوع
ادارات -- هزینه ها و اعتبارات	موضوع
Iran -- Appropriations and expenditure	موضوع
فصلی، آت، ۱۳۶۴ -	شناسه افزوده
HJ ۲۱۵۴/۴/۳۹۷	رده بندی کنگره
۳۵۱۴۸۰۹۵۵	رده بندی دیویی
۵۵۵۹۱۵۰	شماره کتابشناسی ملی

کتابخانه ملی و اسنادی ایران

اصول تنظیم و کنترل بودجه دولتی

شناسنامه پدیدآورندگان :

مؤلفان : علی محمد فرهادی (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه جامع علمی کاربردی)
آتنا فرهادی (مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه سما)

تلفن : ۰۲۱-۷۷۷۵۰۷۶۹

ناشر : مؤسسه انتشاراتی فرصت جهش

نوبت چاپ : چاپ اول - ۱۳۹۷

طراح جلد و صفحه آرا : کمال سربازی

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

تعداد صفحه و قطع : ۱۴۴ صفحه ، وزیری

ISBN : 978-600-95908-3-4

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۰۸-۳-۴

قیمت : ۲۶,۰۰۰ تومان

پیشگفتار:

پیامبر گرامی اسلام فرمود:

کسی که بدون آگاهی و دانش، کاری را انجام دهد فسادش بیشتر از صلاحش خواهد بود.

«رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»

«بارالها این خدمت ناچیز را از ما بپذیر زیرا که تویی شنوای دانا»

یکی از اهداف اساسی و کانون مورد توجه تدوین این کتاب از نیازهای میرم امروز ایران نیاز آموزشی است، آموزش نه صرفاً نظری بلکه نظری و کاربردی در زندگی دانشگاهیان و دانشجویان و فراهم‌سازی تحول در نگرش، زندگی علمی و جامعه‌مان به کار آید.

به جرأت می‌توان ادعا کرد، زمانی که آموزش علمی ما با زندگی دانشورانه عجین گردد شاهد توسعه یافتگی واقعی را نیز خواهیم بود.

خوشبختانه طی سال‌های اخیر، حرکت‌های بسیار ارزشمندی در زمینه آموزش و تفکرات آموزشی در سطوح مختلف در کشور آغاز شده که برخی نیز به نتایج ارزشمند و درخشانی رسیده است. کتاب حاضر نیز در راستای ایفای سهم و نقش در این زمینه و با هدف تدریس در رشته‌های مختلف دانشگاهی و افزایش سطح آشنایی دانش‌آموختگان دانشگاهی با موضوع اصول تنظیم و کنترل بودجه و بودجه ریزی و مفاهیم تکمیلی آن، تهیه و تدوین شده است. همچنین این کتاب قابلیت پاسخگویی به نیاز اساتید محترم در دانشگاه‌ها جهت تدریس واحد درسی بودجه به طرز مطلوبی را خواهد داشت، چراکه در این مجموعه، ضمن یادآوری مطالب بیان شده، از مفاهیم تکمیلی ملموسی جهت انتقال بهتر و مؤثرتر مطالب به دانشجویان گنجانده شده است. لازم به یادآوری است آنچه در این کتاب به رشته تحریر درآمده است مربوط به جنبه‌های نظری و علمی به دور از مداخلات دولتی با نگرش و رویکرد بر نظام بودجه بندی کشورمان می‌باشد. به همین منظور کتاب حاضر آنچه نمی‌تواند همه جنبه‌های موضوع بودجه‌ای را که مانند دریایی بی‌کران و گنجینه ارزشمندی را به طالبان علم است به طور کامل پوشش دهد ولی به عنوان اولین اثر بودجه‌ای نگارنده، و بی‌گمان خالی از نقص نمی‌باشد، متواضعانه منتظر دریافت نقطه نظرات صاحب‌نظران در این زمینه برای اصلاحات لازم در چاپ‌های بعدی کتاب می‌باشد. لذا امید است کتاب حاضر منبع و مرجعی مناسب برای دانشگاهیان، سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها و مؤسسات بوده باشد. در اینجا به دانشجویان عزیز دانشگاهی توصیه می‌شود به موضوع بودجه نه فقط به عنوان درس دانشگاهی بلکه به عنوان القای آن چه کسی می‌تواند مسیر زندگی‌شان را تغییر دهد بیاورند.

در پایان لازم می‌دانیم مراتب سپاس و قدردانی خودمان را از معلم والای اخلاق و کمال مهندس شیرزاد فرهادی به عنوان یکی از چهره‌های ماندگار کشور (دارای لوح تقدیر از بنیاد چهره‌های ماندگار)، و همسر و فرزندان عزیز اعلام نموده ، همچنین از آقای ابراهیم فرهادی (فوق لیسانس حسابداری) به همراه کلیه مسئولان محترم مؤسسه انتشاراتی «فرصت جهش» آقایان مسلم سربازی و کمال سربازی که ما را در امر تدوین و ویراستاری این اثر یاری نموده اند کمال تشکر و سپاسگزاری را داشته و توفیق همه این عزیزان را در ارائه هر چه بیشتر و بهتر خدمات فرهنگی از درگاه خداوند متعال مسئلت می نمائیم.

و من ... توفیق

علی محمد فرهادی - آتنا فرهادی

زمستان ۱۳۹۷

« فهرست مطالب »

۱۱	فصل اول : بودجه و دولت و نقش بودجه در سازمان‌ها
۱۳	واژه بودجه :
۱۴	تاریخچه بودجه :
۱۵	اقتدار تقنینیه :
۱۵	اقتدار اجراییه :
۱۵	اقتدار قضاییه :
۱۶	تاریخچه بودجه در ایران :
۱۹	اهمیت بودجه :
۲۱	نیاز به بودجه بندی در سازمان‌ها :
۲۳	فصل دوم : سبک بودجه و بازیگران (سازمان‌های) بودجه‌ای
۲۴	سبک بودجه :
۲۵	تهیه و تنظیم و پیش نهاد بودجه :
۲۶	پیش بینی مقدماتی بودجه :
۲۶	تهیه گزارش اقتصادی بودجه :
۲۶	تهیه بخشنامه تنظیم بودجه :
۲۷	تصویب بودجه :
۲۸	اجرای بودجه :
۲۸	نظارت و کنترل بودجه :
۲۸	نظارت و کنترل قوه مجریه (نظارت درونی) :
۲۸	نظارت مالی :
۲۹	ذیحساب :
۲۹	خزانه :
۲۹	نظارت عملیاتی :
۲۹	گزارش توجیهی :
۲۹	تخصیص اعتبار :
۳۰	نظارت و کنترل قوه مقننه (نظارت بیرونی) :
۳۰	نظارت قضایی :
۳۰	نظارت پارلمانی :
۳۱	مزایای بودجه :
۳۱	تعاریف بودجه از جنبه‌های مختلف :
۳۱	تعاریفی که بر جنبه سیاسی بودجه تأکید دارند :
۳۲	تعاریفی که بر جنبه اقتصادی و مالی بودجه تأکید دارند :
۳۳	تعاریفی که بر جنبه برنامه‌ای و مدیریت بودجه تأکید دارند :

فصل سوم : اصول بودجه ۳۷

- ۴۰ اصل سالانه بودن بودجه :
- ۴۰ بودجه یک یا چند دوازدهم :
- ۴۱ اصل تعادل بودجه :
- ۴۲ اصل وحدت بودجه :
- ۴۳ اصل شمولیت یا تفصیل بودجه :
- ۴۴ اصل جامعیت یا کاملیت بودجه :
- ۴۵ اصل تخصیص و عدم تخصیص بودجه :
- ۴۶ اصل انعطاف پذیری بودجه :
- ۴۷ اصل تخمینی بودن درآمدها :
- ۴۸ اصل تحدید بودن هزینه ها :
- ۴۸ اصل تقدیر درآه بنا بر هزینه ها :

فصل چهارم : طبقه بندی بودجه دولت ۴۹

- ۵۱ اهمیت طبقه بندی بودجه :
- ۵۳ انواع طبقه بندی بودجه :
- ۵۳ طبقه بندی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار :
- ۵۳ درآمد عمومی :
- ۵۴ درآمد اختصاصی :
- ۵۵ درآمد شرکت های دولتی :
- ۵۵ سایر منابع تأمین اعتبار :
- ۵۶ طبقه بندی هزینه ها :
- ۵۶ طبقه بندی هزینه ها در ایران :
- ۵۶ طبقه بندی بر اساس فصول هزینه :
- ۵۶ هزینه های جاری :
- ۵۷ هزینه های پرستلی :
- ۵۷ هزینه های اداری :
- ۵۷ هزینه های سرمایه ای :
- ۵۷ هزینه ها یا پرداختهای انتقالی :
- ۵۸ هزینه های انتقالی اجتماعی :
- ۵۸ هزینه های انتقالی مالی :
- ۵۸ هزینه های انتقالی اقتصادی :
- ۵۸ واژه کسری بودجه ، کسری مالی و کسری بودجه اداری :
- ۵۹ تفاوت بین کسری بودجه و کسری مالی :
- ۶۰ انواع کسری بودجه از نظر معقول و غیرمعقول بودن :

۶۳	ابزارهای دولتها در تحقق اهداف اقتصادی (سیاست‌های انقباضی - انبساطی) :
۶۴	بودجه از نظر چگونگی برآورد هزینه‌ها :
۶۵	بودجه متداول :
۶۵	بودجه برنامه‌ای :
۶۶	بودجه عملیاتی :
۶۸	اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی :
۶۹	وظایف بودجه عملیاتی :
۷۰	ویژگی‌های بودجه عملیاتی :
۷۰	فواید بودجه عملیاتی :
۷۱	ویژگی‌های بودجه ریزی عملیاتی :
۷۳	طبقه‌بندی اساس مواد هزینه :
۷۵	طبقه‌بندی عیایات در ایران :
۷۵	امور :
۷۶	امور عمومی :
۷۶	امور دفاع ملی :
۷۶	امور اجتماعی :
۷۶	امور اقتصادی :
۷۸	فصل :
۷۸	برنامه :
۷۹	فعالیت :
۷۹	طرح عمرانی :
۷۹	طرح عمرانی غیرانتفاعی :
۸۰	طرح عمرانی انتفاعی :
۸۰	طرح مطالعاتی :
۸۱	طبقه‌بندی سازمانی :
۸۲	طبقه‌بندی سازمانی در ایران :
۸۲	وزارتخانه‌ها :
۸۲	مؤسسات دولتی :
۸۳	مؤسسات دولتی مستقل :
۸۳	مؤسسات دولتی وابسته :
۸۳	شرکت‌های دولتی و بانک‌ها :
۸۴	مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی :
۸۴	مؤسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته به دولت :
۸۵	طبقه‌بندی اقتصادی :

۸۶	طبقه‌بندی اقتصادی در ایران :
۸۷	فصل پنجم : مراحل تفصیلی اجرا و کنترل بودجه
۸۹	مراحل اجرای بودجه :
۹۰	مراحل انجام هزینه :
۹۱	تشخیص :
۹۱	تأمین اعتبار :
۹۲	تعهد :
۹۲	تسجيل :
۹۳	حواله :
۹۳	درخواست وجه :
۹۴	پرداخت و هزینه :
۹۷	نظارت و کنترل بودجه :
۹۷	مرحله نظارت کنترل بودجه :
۱۰۰	فرآیند کنترل بودجه :
۱۰۰	نظارت قبل از خرج :
۱۰۳	نظارت بعد از خرج :
۱۰۳	رسیدگی به حساب‌ها (حسابرسی) :
۱۰۴	نظارت قضایی :
۱۰۵	نظارت پارلمانی :
۱۰۶	نظارت پارلمانی در ضمن سال مالی (نظارت سیاسی) :
۱۰۷	نظارت پارلمانی پس از پایان سال مالی (تفریغ بودجه) :
۱۰۹	فصل ششم : تفریغ بودجه
۱۱۱	تعاریف بودجه :
۱۱۲	اهداف تهیه تفریغ بودجه :
۱۱۳	تاریخچه تفریغ بودجه در ایران :
۱۱۷	تفریغ بودجه در قانون اساسی :
۱۱۸	تفریغ بودجه در قانون محاسبات عمومی (ق.م.ع) :
۱۲۱	تفریغ بودجه در قانون تفریغ بودجه سال‌های پس از انقلاب اسلامی :
۱۲۲	تفریغ بودجه در قانون دیوان محاسبات :
۱۲۴	دلایل عدم تهیه تفریغ بودجه در سال‌های گذشته :
۱۲۵	رابطه صورتحساب عملکرد بودجه سالانه کل کشور و تفریغ بودجه :
۱۲۷	گزارش تفریغ بودجه :
۱۲۹	نظارت کلی دیوان محاسبات کشور :
۱۲۹	نظام بودجه نویسی :

۱۳۰	اهداف نظارتی :
۱۳۱	نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت :
۱۳۱	اعتبارات خارج از شمول :
۱۳۲	ارز و تعهدات خارجی :
۱۳۲	خصوصی سازی :
۱۳۳	اوراق مشارکت :
۱۳۳	وجوه اداره شده :
۱۳۴	اشتغال :
۱۳۵	متفرقه :
۱۳۶	نسبت ها :
۱۳۷	حمایت صندوق ذخیره ارزی و عملکرد آن :
۱۳۹	تعاریف و اصلاحات بودجه :
۱۴۳	منابع و مآخذ :